

Bruselis, 2020 03 20
COM(2020) 123 final

KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI

dėl Stabilumo ir augimo pakte nustatytos bendrosios išvengimo sąlygos taikymo

COVID-19 pandemija sukėlė didžiulį ekonominį sukrėtimą, kuris jau daro didelį neigiamą poveikį Europos Sąjungai. Poveikis BVP augimui priklausys tiek nuo pandemijos trukmės, tiek nuo to, kiek laiko bus reikalingos priemonės, kurių imasi nacionalinės valdžios institucijos ir Europos institucijos, siekdamos sulėtinti viruso plitimą, apsaugoti gamybos pajėgumus ir paremti bendrą paklausą. 2020 m. kovo 13 d. Komunikate dėl suderinto ekonominio atsako į COVID-19 protrūkį Komisija, remdamasi scenarijų analize, pateikė ekonominį scenarijų, iš kurio matyti, kad 2020 m. realusis BVP Europos Sąjungoje gali susitraukti 1 %. Komunikate nurodyta, kad negalima atmesti ir nepalankesnių scenarijų, susijusių su didesniu pandemijos poveikiu, tikimybės. Nuo to laiko įvykę pokyčiai rodo, kad tokie neigiami scenarijai tapo tikėtini. Iš tiesų, darant prielaidą, kad sveikatos krizė tęsis iki birželio mėn. pradžios arba ilgiau, 2020 m. ekonominės veiklos nuosmukį būtų galima prilyginti 2009 m., t. y. blogiausių ekonomikos ir finansų krizės metų, susitraukimui.

Valstybės narės jau ėmėsi arba imasi biudžeto ir kitų tolesnių priemonių, kad padidintų sveikatos priežiūros sistemų pajėgumą ir suteiktų pagalbą labiausiai paveiktiems piliečiams ir sektoriams. Taip pat imamasi svarbių likvidumo paramos priemonių ir suteikiamos kitos garantijos, tačiau jos neturi tiesioginio poveikio valdžios sektoriaus balansui.

Komisija atidžiai stebi šias priemones; dėl šių priemonių ir ekonominės veiklos sulėtėjimo susidarys gerokai didesnis biudžeto deficitas. Komisija ir Taryba jau paaiškino, kad įgyvendinant su COVID-19 protrūkiu susijusias priemones bus galima naudotis visomis Stabilumo ir augimo pakte numatytais lankstumo galimybėmis. Konkrečiai, kadangi krizė yra įvykis, kurio vyriausybės negali kontroliuoti ir kuris turi didelį poveikį viešiesiems finansams, taikoma Pakto nuostata dėl neįprasto įvykio. Tai reiškia, kad Komisijai vertinant atitiktį Stabilumo ir augimo paktui pirmiau minėtų priemonių poveikis biudžetui nebus įtrauktas. Vertinimas, įskaitant reikalavimus atitinkančių sumų vertinimą, bus atliktas remiantis valstybių narių pateiktais stebimais duomenimis.

Tačiau dėl fiskalinių pastangų, kurių reikia siekiant apsaugoti Europos piliečius ir įmones nuo šios krizės padarinių ir remti ekonomiką pandemijai pasibaigus, masto Stabilumo ir augimo pakto teikiamomis lankstumo galimybėmis reikia pasinaudoti plačiau.

ES ir toliau turi greitai, ryžtingai ir darniai reaguoti į šią sparčiai kintančią krizę. Per 2020 m. kovo 17 d. vaizdo konferenciją su Europos Vadovų Tarybos nariais Komisijos Pirmininkė pranešė, kad nedelsiant turi būti pradėta taikyti bendroji išvengimo sąlyga. Ši sąlyga buvo nustatyta 2011 m. įgyvendinant Stabilumo ir augimo pakto šešių dokumentų rinkinio reformą; ją vykdant pasinaudota per ekonomikos ir finansų krizę įgyta patirtimi. Visų pirma, ta patirtis parodė, kad reikia konkrečių ES fiskalinių taisyklių nuostatų, kurios sudarytų sąlygas visoms valstybėms narėms koordinuotai ir tvarkingai nukrypti nuo įprastų reikalavimų visuotinės krizės, kurią sukelia didelis euro zonos arba visos ES ekonomikos nuosmukis, atveju.

Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje, 6 straipsnio 3 dalyje, 9 straipsnio 1 dalyje bei 10 straipsnio 3 dalyje ir Reglamento (EB) Nr. 1467/97 3 straipsnio 5 dalyje bei 5 straipsnio 2 dalyje nustatytą sąlygą sudaromos palankesnės sąlygos koordinuoti biudžeto politiką esant dideliame ekonominiame nuosmukiui.

Taikant bendrąją išvengimo sąlygą, valstybės narės gali imtis biudžeto priemonių, kad tinkamai reaguotų į tokią situaciją, laikydamosi Stabilumo ir augimo pakte nustatytų prevencinių ir korekcinų procedūrų. Konkrečiai dėl prevencinės dalies Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalyje ir 9 straipsnio 1 dalyje teigiama, kad „[l]aikinai nukrypti nuo vidutinės trukmės biudžeto tikslui pasiekti numatyto koregavimo plano [...] valstybėms narėms gali būti leidžiama [...] esant dideliame euro zonos ar Sąjungos kaip visumos ekonominiame nuosmukiui, jei tai nekelia pavojaus fiskaliniam tvarumui vidutinės trukmės laikotarpiu“. Kalbant apie korekcinę dalį, 3 straipsnio 5 dalyje ir 5 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad esant dideliame euro zonos arba Sąjungos kaip visumos ekonominiame nuosmukiui Taryba taip pat gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, priimti patikslintą fiskalinę trajektoriją.

Galimybę užtikrinti tokį būtiną koordinavimą ir nustatyti gaires, kad būtų laikomasi tinkamos palankios fiskalinės krypties nacionaliniu ir bendru lygmeniu, suteiks būsimas valstybių narių stabilumo ir konvergencijos programų vertinimas, pavasario prognozė ir vėlesnis Komisijos pasiūlymas dėl konkrečioms šalims skirtų Tarybos rekomendacijų.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta pirmiau, ir atsižvelgdama į numatomą didelį ekonomikos nuosmukį, Komisija mano, kad pirmą kartą nuo bendrosios išvengimo sąlygos nustatymo 2011 m. sąlygos, kurioms esant ją galima pradėti taikyti, yra įvykdytos, ir prašo Tarybos pritarti šiai išvadai, siekiant suteikti aiškumo valstybėms narėms.

Taikant bendrąją išvengimo sąlygą Stabilumo ir augimo pakto procedūros nestabdomos. Ji suteiks galimybę Komisijai ir Tarybai imtis būtinų politikos koordinavimo priemonių laikantis Pakto ir kartu nukrypstant nuo biudžetinių reikalavimų, kurie paprastai būtų taikomi.